

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Иван Петров Видолов

относно: Дисертационен труд на тема: „Принципът на публичност в наказателния процес: предизвикателства и тенденции“

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.6. Право

Научна специалност: Наказателен процес

Докторант: Христина Веселинова Богиа

1. Актуалност и научна значимост на дисертационния труд

Докторантът Христина Веселинова Богиа представя за обсъждане пред научно жури, назначено със заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ № 2839 от 04.11.2021 г. дисертационен труд на тема „Принципът на публичност в наказателния процес: предизвикателства и тенденции“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Дисертационният труд представлява задълбочено научно изследване, посветено на принципа на публичност в наказателния процес. Научният интерес към темата е породен от разбирането, че принципът на публичност представлява фундаментално начало с универсален характер за наказателното производство. Актуалността на темата е очевидна с оглед съвременното състояние на съдебната практика и предизвикателства пред наказателноправната политика, поради което не е нужно да бъде допълнително аргументирана. Необходимо е, обаче да се подчертае актуалността от научна гледна за наказателнопроцесуалната теория. Авторът е разработил научен труд, който разглежда същността на принципа на публичност и неговото значение за наказателното производство, анализира съществуващите виждания в правната доктрината относно същността му, разкрива проявлението му, съпътстващите го проблеми в практиката, и прави предложения за усъвършенстването на процесуалното законодателство. Тези

въпроси за първи път са разгледани в българската юриспруденция, в обем на монографичен труд, като приносът се дължи най-вече на извършения анализ, почиващ на задълбочено изследване на съдебната практика и правна теория.

Докторантът достига до научни приноси в областта на наказателния процес, като използва и доразвива съвременните достижения на наказателнопроцесуалната теория и практика. Научната новост и изследователска достоверност на получените резултати и изведените от тях изводи са обезпечени от използвания методически инструментариум, приложен съобразно изследователските и етични стандарти. Техният методически издържан подбор, наред със задълбочения подход и изследователската компетентност на докторантът са осигурили разработването на дисертационно изследване, отговарящо на ЗРАСРБ.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Обемът на представения дисертационен труд е 235 страници, структуриран във въведение, четири глави и заключение. Използвана е литература от 122 автори, направени са общо 380 бележки под линия. Избраната структура и последователността на изложението позволяват разглежданите проблеми да бъде възприети и анализирани, както самостоятелно, така и в тяхната цялост, което прави достъпни и разбираеми тезите на докторанта и подкрепящите ги аргументи.

В увода на дисертационния труд е обоснована актуалността на изследването и са очертани целите, задачите и неговата методология. Те са ясно и правилно формулирани, което безспорно е съдействало за достигане до резултати от дисертационното изследване.

В глава първа, озаглавена „Правна рамка на принципа на публичност в наказателния процес“ цялостно е анализирано състоянието на законодателството по отношение принципа на публичност в наказателния процес.

В първия параграф са разгледани обстойно международните актове, които имат отношение към принципа на публичност. Последователно и системно са представени и анализирани универсалните международни и европейски актове, отнасящи се към изследваната проблематика. В параграф втори, озаглавен „Национална правна рамка, свързана с принципа на

публичност“ докторантът е разкрил източниците в националното право, които кореспондират с принципа на публичност. Те са разисквани в сравнителен аспект с източниците на международното право, в резултат на което са изведени и някои изводи за съществуващата взаимовръзка и обусловеност между тях.

Глава втора е озаглавен „Същност на принципа на публичност в наказателния процес“. Параграф първи от главата е посветен на публичност във фазата на съдебното производство. В него докторантът е разгледал формите, в които принципът се проявява в процеса и неговата връзка с другите, основни начала на наказателното производство.

В параграф втори „Открити съдебни заседания“ се разглеждат правилата, свързани с публичното провеждане на съдебни заседания. Авторът прилага системен подход, обсъжда проблема в исторически контекст, като успешно съумява да анализира и разкрие типичните юридически характеристики на публичността, намираща израз в откритото съдебно заседание. Подлага се на сравнително правен анализ практиката на съдилищата за обявяване на публичните заседания и възможността гражданите да участват в тях. Обсъдена е и правната възможност председателят на състава да налага санкции и да отстранява от залата лица, които пречат на нормалното протичане на наказателния процес. Както и правилата и изискванията за достъп до сградата на съда, съдебната зала на гражданите и някои практически въпроси, свързани с тях. Докторатът отделя внимание на връзката между принципа на публичност и генералната превенция, анализира някои противоречиви мнения и прави заключения, с които аргументира всеобхватността и значението на публичността.

В третия параграф, озаглавен „Участие на обвиняемия в процеса“ се разглеждат въпросите отнасящи се до лицата обвинени в извършване на престъпление, които са уредени в НПК и касаят съдебната фаза на процеса, включително последната дума на подсъдимия, тайната на съвещанието, обявяването на присъдата. В този параграф интерес представляват съжденията на докторанта по отношение на публикуването на присъдата.

Глава трета от дисертационния труд е озаглавена „Изключения и ограничения от принципа на публичност в наказателния процес“. В нея са изследвани основания за провеждане на съдебни заседания при условията на

закрити врати, както и ограниченията на принципа на публичност, свързани с неприкосновеността на личния живот и презумпцията за невинност. Разгледано и научно интерпретирано е понятието за „следствената тайна“ в рамките на досъдебното производство. В първия параграф е разкрита същността на изключенията от принципа на публичност. Вторият параграф е озаглавен „Запазване на държавната тайна“. Тук изложението е изцяло посветено на анализ на ТР № 4/3.12.2014 г. на ВКС по тълк. д. № 4/2014 г., ОСНК. Следващите параграфи са посветени на запазване на нравствеността, защитата на свидетели и разпита на малолетни и непълнолетни, задочното производство.

Параграф седми „Факти от интимния живот и неприкосновеност на личния живот“, представлява научен интерес, с оглед на добре аргументираните и подкрепени с примери от съдебната практиката, заключения. Това е позволило на докторантът да изведе и научно да обоснове изводи, имащи теоретично значение и практическо приложение за правораздаването.

Осмият параграф разглежда проблема за следствената тайна. В нея авторът е направил детайлен преглед на съдебната практиката на съдилищата, решенията на Конституционния съд и ЕСПЧ. Това е дало възможност да бъдат изведени заключения, които имат безспорно принесен характер.

Глава четвърта е озаглавена „Предизвикателства и тенденции“. Тя е посветена на идентифицираните предизвикателствата и тенденциите пред принципа на публичност в наказателния процес от изследването, проведено в рамките на дисертационния труд. Параграф първи е посветен на същността на предизвикателствата и тенденциите. Аргументирано е специфичното проявление на принципа на публичност в епохата на все по-широкото използване на технологиите в правораздаването, в контекста на КОВИД-пандемията и електронното правосъдие. В параграф втори е разгледан въпроса за медийната стратегия на съдебната власт. Третият параграф е посветен на принципа на публичност, в светлината на електронното правосъдие. Анализирани са ситуацията в нашата страна, както и Стратегия за европейско електронно правосъдие, като са изведени заключения и изводи, очертаващи както състоянието на проблема, така и перспективите за неговото

развитие в бъдеще. В последния параграф от тази глава се разглежда въпроса Европейски идентификатор за съдебна практика.

В заключението на дисертационния труд са обобщени резултатите от проучването и са систематизирани изводите от изследването, като са изведени и препоръки, почиващи на получените резултати.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд

Дисертационният труд притежава научни приноси в областта на наказателния процес, което е видно от направената характеристика на неговото съдържание. Тези приноси могат да бъдат обобщени в следните основни точки:

- Дисертационното изследване за първи път разглежда в монографичен обем въпросът на принципа на публичност, въз основа на което са направени аргументирани предложения за усъвършенстване на процесуалната уредба.

- Разкрито е съдържанието, структурата и същността на принципа на публичност.

- Разкрита е същността на понятието „следствена тайна“, „обществен интерес“ и други относими към началото на публичност.

- Направени са предложения *De lege ferenda* за усъвършенстване на законодателството.

- Научно е прогнозирано проявлението на принципа на публичност в дигиталната епоха и развитието на електронното правосъдие.

4. Заключение

Докторантът Христина Веселинова Богиа притежава задълбочени теоретични познания в областта на наказателния процес и доказани способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният дисертационен труд „Принципът на публичност в наказателния процес: предизвикателства и тенденции“ има качествата на значимо научно изследване.

Представените и аргументирани научни виждания от докторанта не оставят съмнение, че дисертационният труд е резултат на сериозна работа и личен принос в областта на наказателния процес. Научното изследване

съдържа задълбочени теоретични обобщения и научни приноси. Те отговарят на изискванията на чл. 6 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27 от Правилника за неговото приложение.

Предвид положителната оценка на представения дисертационен труд и отчитайки сериозния професионален опит на докторанта, с категоричност давам своята положителна оценка и препоръка към научното жури да гласува за придобиване от Христина Веселинова Богиа на образователната и научна степен „доктор” в област на висшето образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Наказателен процес”.

Член на научното жури:

доц. д-р Иван Видолов

гр. София
18.11.2021 г.